

EDUSKUNNAN
 LIIKENNEVALIOKUNTA

Helsingissä

18 päivänä lokakuuta 1991

Lausunto n:o 1

Valtiovarainvaliokunnalle

Eduskunnan pääsihteeri on kirjeellään 19 päivänä syyskuuta 1991 saattanut eduskunnan työjärjestyksen 18 a §:n 3 momentissa ilmenevässä tarkoituksessa liikennevaliokunnan tietoon eduskunnan päätöspöytäkirjan otteen hallituksen esityksestä n:o 57 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1992. Valiokunta on päättänyt kokouksessaan 4 päivänä lokakuuta 1991 antaa lausunnon liikenneministeriön osalta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Marja Heikkinen liikenneministeriöstä, johtaja Heikki Hakalin ja talousjohtaja Reijo Autio Posti- ja telelaitoksesta sekä varoitumisjohtaja Håkan Gabrielsson Sanomalehtien Liitosta. Kirjallisen lausunnon ovat antaneet valtiovarainministeriö, Paikallislehtien Liitto ry, Näkövammaisten Keskusliitto ry, Kuurojen Liitto ry ja Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdystys YTY ry.

Liikennevaliokunta on tarkastellut asiaa lehdistön tuen ja teletoiminnan osalta. Tältä osin valiokunta esittää lausuntonaan seuraavaa.

Lehdistön tukeminen

Valtion tulo- ja menoarvioesityksessä vuodelle 1992 lehdistöä koskevat liikenneministeriön pääluokassa momentit 31.55.41 sanomalehdistön tuki, 31.55.42 lehdistön yleinen kuljetustuki ja 31.55.44 sanomalehtien yhteisjakelun tuki.

Liikenneministeriön pääluokan yleisperusteluina hallitus esittää, että viestinnän korvauksien ja avustusten osalta sanomalehtien kuljetustukea on tarkoitus asteittain vähentää merkittävästi vuodesta 1992 lähtien parantaen samalla tuen kohdentamista moniarvoista mielipiteiden vaihtoa suosivalla tavalla. Sanomalehdistön tukeen ehdotetaan varattavaksi 112 milj. mk, lehdistön yleiseen kuljetustukeen 270 milj. mk ja sanomalehtien yhteisjakelun tukeen 20 milj. mk.

Kansantalouden yleinen laskusuhdanne ai-

heuttaa lehdistölle taloudellisia vaikeuksia. Eritäin kielteisesti suhdanteet ovat vaikuttaneet ilmoitustuloihin, jotka saadun selvityksen mukaan vastaavat sanomalehtien osalta noin 3/4 kaikista tuloista. Erityisen vaikeassa asemassa ovat ilmestymispaikkakuntien ns. kakkoslehdet. Kuljetustuen alentaminen merkitsee lehdille vastaavasti postin jakelumaksujen korotusta. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lehdistön tuen vähentäminen lisää edelleen lehtien kustannuspaineita.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan lehdistötuen jakoperiaatteita pidetään epätasillisina ja lehdistötuen järjestelmää olisi perusteellisesti muutettava. Valiokunnan käsityksen mukaan muuttuneissa taloudellisissa olosuhteissa lehdistön tukijärjestelmä on arvioitava uudelleen.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että lehdistön tukemisesta valtion varoin tehdään laajapohjainen ja perusteellinen selvitys. Selvityksen perusteella on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin lehdistön tukijärjestelmän uudistamiseksi ja tuen jakoperiaatteiden muuttamiseksi.

Telepalvelut

Valtion tulo- ja menoarvioesityksessä vuodelle 1992 Posti- ja telelaitoksen tehtäväksi määritellään huolehtia posti- ja teletoiminnan tarkoituksenmukaisesta kehittämisestä ja palvelutarjonnasta asiakkaiden ja koko yhteiskunnan tarpeita vastaavasti. Erityisesti tulee huolehtia peruspalvelujen saatavuudesta koko maassa tasapuolisin ehdoin riittävän nopeasti.

Telen peruspalveluihin kuuluvat puhelinliittymän saanti ja perusteleverkon tarjoamat yhteydet. Tärkeimmät investointikohteet ovat tietoliikenteen kasvusta ja telepalvelujen kysynnän lisääntymisestä johtuvat televerkkojen korvaus- ja laajennushankkeet.

Kaukoverkkotoimintaan investoidaan noin 300 milj. mk, paikallisverkkotoimintaan noin 400 milj. mk sekä matkaviestintotoimintaan noin 450 milj. mk.

Posti- ja telalaitoksen henkilöstö vähenee yli 2 % eli noin 42 500 henkeen. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan teletoiminnan organisaatiossa tehtävät muutokset vähentävät 4 000 työpaikkaa.

Valiokunta katsoo, että televerkkojen rakentamisen ja ylläpidon sekä tietoliikenteen hoidon yhteiskunnallinen merkitys edellyttävät laajaa teletoiminnan kehittämisstrategiaa ja kansantalouden näkökulmasta tarkoituksenmukaisia ratkaisuja.

Valiokunta katsoo, että ennen uusien toimilupien myöntämistä teletoimintaa harjoittaville

organisaatioille hallituksen on selvitettävä mahdollisuudet yleiseen teletoimintaan, jossa televerkon käyttäjien määrää ei ole rajoitettu, ja varmistettava telepalveluiden saatavuus jatkossakin koko maassa tasapuolisesti.

Valiokunta kiinnittää huomiota uusien toimilupien vaikutukseen telen nykyisen henkilöstön asemaan erityisesti henkilöstön vähentämistarpeen kannalta.

Edellä esitetyn perusteella liikennevaliokunta esittää kunnioittavasti,

että valtiovarainvaliokunta laatiessaan mietintöönsä ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, varapuheenjohtaja Kasurinen, jäsenet Antvuori, Hassi, Karhunen, Kekkonen, Kohijoki, Lahikainen,

M. Laukkanen (osittain), Myller, Mölsä, Rossi, Rönnholm, Suhonen ja Tennilä sekä varajäsen V. Laukkanen.

Eriävä mielipide

Liikennevaliokunta on budjetista valtiovarainvaliokunnalle antamassaan lausunnossa ottanut esille sanomalehtien vaikeutuneen tilanteen ohella myös Posti- ja telalaitoksen aseman muuttuvassa tilanteessa.

Posti- ja telalaitoksen toimintaedellytyksiin vaikuttaa suuresti se, mikä kanta hallituksessa otetaan yksityisten, nyt pääasiassa paikallisverkkotoimintaa harjoittavien toimilupalaitosten hakemukseen päästä kilpailemaan Posti- ja telalaitoksen kanssa kaukoverkkoon. Päätöksellä on suuri merkitys Posti- ja telalaitoksen taloudelle ja mahdollisuudelle kehittää tasapuolisesti koko maan telepalveluja. Laajan maaseudun kaupallisesti tuottamattomia palveluja on tähän saakka nimenomaan pidetty yllä kaukopuhelumaksun tuotolla. Tulevia päätöksiä tehtäessä on myös harkittava, onko lainkaan tarpeellista tai

kansantaloudellisesti järkevää rakentaa päällekkäisiä televerkkoja.

Valiokunnan enemmistön kannasta poiketen mielestämme ei voi olla itsestään selvää, että toimilupalaitosten hakemukset hyväksytään. Haluamme, että asia perinpohjin selvitetään ja tämän jälkeen päättäjille varataan mahdollisuus todelliseen harkintaan lupapäätöstä tehtäessä.

Mahdollisten uusien toimilupien myöntäminen vaikuttaisi suuresti telen henkilökunnan asemaan. Muutoinkin rajun supistuksen alaisena olevalle henkilöstölle yksityisten laitosten tulo Posti- ja telalaitoksen hoitamille alueille aiheuttaisi rajun ja yhtäkkisen henkilöstön supistamisen. Tätä emme voi hyväksyä. Kaikissa tilanteissa on Posti- ja telalaitokselle varattava riittävä sopeutumisaika.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 1991

Anna-Liisa Kasurinen
Antero Kekkonen

Esko-Juhani Tennilä
Erja Lahikainen

Riitta Myller
Mikko Rönnholm